

NARODNI DNEVNIK

Imaja vsak dan opoldne, izveniši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 80.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
STAN GREGORČIČEVA ULICA STEV. 13.
TELEFON STEV. 652.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri pošnem ček. uradu štev. 13.633.

Organizacija naroda.

Ob petletnici koroškega plebiscita je izšla v slovenskih listih cela vrsta član-
kov, v katerih se je pojasnjevalo in opri-
čevalo, zakaj da smo izgubili koroški
plebiscit. Kakor radi priznamo, da vsa ta
pojasnila in opravičila niso bila čisto
brez podlage, tako pa smo prepričani, da
leži prvi in najbolj globok vzrok čisto
drugje. Zakaj popolnoma izključeno je,
da je od Korošcev, ki so priznali sloven-
ski jezik kot občevelni jezik, glasovalo
za pripadnost k Sloveniji samo 53 odstot-
kov vsled opustitve demarkacijske črte
in sličnih malenkosti. Kadar skoraj polovi-
ca priznanih Slovencev glasuje proti
Sloveniji, potem mora biti vzrok sploh
drugje in ne najnovejšega datuma.

In po našem mnenju izhaja ta vzrok še
daleč iz časov pred vojno. Mi se pred
vojno za Korošce nismo brigali in v tem
je glavni vzrok izgubljenega plebiscita.
Nismo imeli kontakta ne s Celovcem in
ne z Beljakom in dali nismo niti naj-
manjši protitež nemški propagandi, ka-
teri je bil koroški kmet vedno izstavljen,
kadarkoli je prišel v ta mesta. Gospodar-
ski interes pa ga je stalno napotil v ta
mesta in tako si je prisvojil Korošec svo-
jo koroško orijentacijo, ki je v plebiscitu
tudi zmagała.

Da pa nismo bili v zvezi s Korošci je
kriva naša kranjska politika. Če smo od-
kriti, potem moramo priznati, da pred
vojno nismo poznali slovenske politike,
temveč samo kranjsko politiko. Točneje
bi mogli reči: Kolikor deželni zborov
smo imeli, toliko slovenskih politik je
bilo in iz tega lokalizma nismo prišli
še danes.

Ta lokalizem pa je zopet dokaz, da
nismo še nikdar imeli izvedene organi-
zacije naroda v eni centrali. Zato pa tudi
nismo nikdar ekonomično gospodarili s
svojimi silami in zato tudi naša politika
ni poznala nobene sigurne smeri in je
ne poznala še danes. Kakor so nas butali
dogodki, tako smo reagirali, o kakem
sistemu slovenske politike pa ne more-
mo govoriti niti za preteklost in niti za
sedanjost.

In vendar bi morali in bi tudi mogli
kot mal narod izvesti organizacijo nara-
da v tako popolni meri, ko noben drug
narod. Z združništvom nam je bila dana
podlaga za to, pa kaj, ko je pri nas
besedna igra iz dnevne politike bila
vedno močnejša ko gospodarstvo. Vsaj
so se celo zaradi tega praznega prer-
kanja okoli gesel, ustanovljala gospo-
darska podjetja, ki so zato tudi doživela
polom, ker gospodarstvo ne prenese na-
pajnega principa.

Naša socialna homogenost je bila na-
dalje čvrsta podlaga, da bi organizacijo
naroda izvedli v najbolj popolni meri.
Toda tudi socializma se je polastila
dnevna politika in pripuščala kaste, če
so bile te strankarsko ubogljive. Tako
smo se igrali meščane v hipu, ko so se
tisoči naših delavcev po tovarnah nem-
ške Avstrije in po pristaniščih Jadrana
potapljali v tujem morju.

Celo to smo zaigrali, da je prenehala
biti mladina oznanjevalec vsenarodnega
ideala. Tudi ta najmočnejši predmet za
organizacijo naroda smo žrtvovali naši
prazni dnevni politiki.

Tako so se rahljale vezi, ki so bile
ustvarjene z dobo taborov in danes se
ponašamo s prav enako diferenciacijo
naroda, kakor vsak drug, mnogomilijon-
ski narod. Problema malega naroda ni-
smo razumeli.

In ne bomo ga razumeli, dokler ne
bomo imeli centralne organizacije, v
katero se bodo stekale vse niti narod-

Tudi Pašić je nosilec politike sporazuma.

Beograd, 16. okt. Ministrski predsed-
nik g. Pašić se je mudil včeraj v svojem
kabinetu in ni popoldne nikogar sprejel.
Včeraj je dal g. Pašić pojasnilo o vseh
onih predmetih, ki so za časa njegove
odsotnosti zaostali v predsedništvu vla-
de. Iz razgovora, ki ga je imel g. Pašić
včeraj dopoldne s Pavlom Radićem, po-
vzemamo samo toliko, da sta se dotak-
nila tudi nekaterih glavnih vprašanj. Po-
drobno pa bo g. Pašić o tem razpravjal
s Stjepanom Radićem.

V dobro informiranih krogih trdijo,
da g. Pašić želi po razgovorih s Stjepa-
nom Radićem, ko se bo z njim sporaz-
umel v vseh vprašanjih, odgovoriti v ka-
terikoli formi na vse one verzije, ki so
krožile v zadnjem času o njegovi poseb-
ni orijentaciji napram politiki sporaz-
uma. Ob tej priliki bo g. Pašić poudaril,
da je politika sporazuma tudi njegovo
delo ter odločno zavrnil, da bi bila s spo-
razumom nastala motna situacija, kakor
se je posebno naglašalo s strani opozi-
cije.

G. Pašić hoče na poseben način po-
udariti ne samo, da soglašja s politiko
sporazuma, marveč bo tudi izjavil, da je
on nosilec te politike. Za to izjavo g. Pa-
šića vlada veliko zanimanje. Izjava bo še
bolj utrdila položaj sedanje vlade in za-
dovoljila vse zainteresirane faktorje v
državi.

Seja finančnega odbora.

NADALJEVANJE DEBATE O CARINSKI TARIFI. — NEVERJETNO STA-
LIŠČE GOSPODA SAVIČA.

Beograd, 16. okt. Sekcija finančnega
odbora je nadaljevala včeraj popoldne
debato o carinski tarifi. Navzoč je bil
tudi podtajnik finančnega ministrstva
Neudorfer. Predebatirali so vseh 24 čle-
nov. V specialno debato so posegli No-
vaković, Vlahjo Kocić, Ato Gavrilović in
Pušenjak. Takoj v začetku je prišlo do
spopada med načelnikom ministrstva tr-
govine Savićem in finančnim odborom.
Savić je vedno hotel govoriti in deprimi-
rati zastopnike parlamenta. Posl. Nova-
ković (rad.) je bil radi tega prisiljen na-
stopiti proti njemu.

Na včerajšnji seji so bili sprejeti vsi
členi z delnimi izpremembami. V debati
je Savić omenil narodno obrambo, kot naj-
višji faktor, ki je povišala posamezne ca-
rine. Pravi, da se ni treba ozirati na
poljedelstvo (!) in njegovo stanje, ki ni
preveč slabo. Poljedelstvo je imelo do-
sedaj pet plodnih let. So pa še drugi sta-
novi, katerih zaščita je potrebna. Pred-
vsem je slabo stanje narodne obrane.

Podtajnik Neudorfer (HSS) je v
svojem in v imenu svoje stranke prote-
stiral proti takim besedam g. Savića.

Oster nastop načelnika Savića sprav-
ljajo v zvezo z govori na predvčerajšnji
seji, ko so poslanci ponovno zahtevali za-
ščito poljedelstva, da se pojača in poceni
produkcija, ki bi mogla konkurirati z
inozemsko.

Posl. Pušić je zahteval pojas-
nila glede taks, ki se plačajo obnem s
carino in ki se morajo prepustiti obči-
nam, v katerih se one carinarnece na-

nega življenja in nam pokazale problem
v vsej jasnosti, v vsej nagoti. Že pred
vojno je to spoznanje prodrlo v javnost
in zato se je že tedaj oglašila zahteva po
ustanovitvi Narodnega sveta. Pa kakor
danes, tako so tedaj stranke ubile ta
predlog, ker bi bila na njih potreba re-
ducirana na pravo mejo.

Velikanska zmota je misliti, da je svo-

Samostojne demokrate je tako razpo-
loženje g. Pašića docela iznenadilo. Kar
verjetno niso hoteli, da se more kaj takega
zgoditi.

Radikalni klub, ki je bil dosedaj raz-
meroma neorijentiran, bo po tej Pašićevi
izjavi kompakten v boju za izvajanje po-
litike sporazuma.

Veliko zanimanje političnih krogov
vzbuja tudi vstop St. Radića v vlado, brez
ozira na to, v kateri obliki in v katerem
činu se izvrši. Smatra se, da je vstop
predsednika najmočnejše hrvatske stran-
ke v vlado izvršeno dejstvo.

V dobro informiranih radikalnih kro-
gih, ki so zelo blizu g. Pašiću, se misli,
da se bo izvršila rekonstrukcija kabineta
nekoliko kasneje. Prav isti krogi dajo
slutiti, da se bo rekonstrukcija izvršila
prihodnji mesec, ko bodo do tega časa
vsa politična vprašanja popolnoma do-
zorela, ki se morajo pred rekonstrukcijo
rešiti. Tako bo imel g. Pašić čas, da se
orijentira v vladi in v svojih krogih, ter
da se popolnoma prepriča o upravičeno-
sti radićevskih zahtev.

Vstop Stj. Radića v vlado je gotova
stvar in bi mogel imeti za posledico
splošno rekonstrukcijo. Vendar pa pre-
vladuje mnenje, da čas še ni popolnoma
ugoden in da bi bilo boljše, ako se to
vprašanje reši pozneje skupno z drugimi
stvarmi.

haja. Občine pa porabijo ta znesek za
popravo potov (kaldrmina). Pritožuje se,
da se ta kaldrmina ne izplačuje.

Pomočnik generalnega direktorja carin
Šmid odgovarja, da se kaldrmina ne bo
izplačala občinam Maribor in Gornja
Radgona, ker slednji nista izpolnile ne-
kih pogojev, ki jih zahteva zakon.

Dalje je zahteval pojasnila o ukinjenih
taksah, ki se plačujejo s carino za pre-
nos stvari iz vagona v carinarnico. Dobil
pa je odgovor, da se mesto takse za pre-
nos plačuje poslovna pristojbina. Prote-
stira proti temu, da se 25% poslovne pri-
stojbine razdeli med carinske uradnike,
ker bi v tem primeru mogli zahtevati tu-
di drugi državni uradniki od državnih
dohodkov odgovarjajoče odstotke.

PASIĆ ODIDE V TOPOLO.

Beograd, 16. oktobra. Ministrski pred-
sednik Pašić je včeraj popoldne ob 5.
konferiral s svojim šefom kabineta in
z ministrom dvora. Nekako okrog 6. je
bil telefonično klican s kraljevega dvor-
ca v Topoli. Kakor vemo iz informacij
se je g. Pašić telefonično razgovarjal s
kraljem. Pašić gre danes v Topolo in bo
sprejet v avdienco. Po avdijenci pa se
bo sestal s Stjepanom Radićem.

ST. RADIĆ ODPOTOVAL V BEOGRAD.

Zagreb, 16. oktobra. Predsednik HSS
Stjepan Radić je sinoči odpotoval z
Kežmanom in še nekaterimi drugimi
poslanci svoje stranke v Beograd. Stje-
pan Radić ostane v Beogradu do torka.

Sporazum v Locarnu.

NEMCIJA PODPIŠE RENSKI GARAN-
CIJSKI PAKT.

Locarno, 15. okt. »Havas« poroča, da
je nemška vlada pooblastila svojo dele-
gacijo, da podpiše zapadni garancijski in
arbitražni pakt. Glede vzhodnega vpra-
šanja še ni dosežen sporazum, vendar je
gotovo, da bo tudi v tem vprašanju do-
sežen sporazum, ker ne mara nihče na
sebe prevzeti odgovornost, da je razbil
konferenco v Locarnu. Sporazum bo do-
sežen na ta način, da ne bo Francija v
vzhodnem arbitražnem paktu imenovana,
pač pa ostanejo v veljavi njene posebne
pogodbe s Poljsko in Čehoslovaško.

S podpisom garancijskega pakta bo
Nemčija dosegla takojšnjo izpraznitev
kólnske cone, saarsko ozemlje pa bo
upravljala od prebivalstva voljena ko-
misija.

Pakt bo podpisan v soboto.

Locarno, 16. oktobra. Plenarna seja
konference je sklicana za soboto dopol-
dne. Italijanski ministrski predsednik
Mussolini je včeraj okrog 16. prišel sem-
kaj. Vozil se je s svojim spremstvom v
zaprtem avtomobilu. Mussolinija, v čegar
spremstvu se nahaja državni tajnik
Grandi in šef njegovega kabineta, je
sprejel senator Scialoja. Takoj po pri-
hodu je Mussolini posetil Chamberlaina.
Sestanek je trajal nad eno uro. Malo
potem je Mussolini posetil Brianda in
danes namerava posetiti tudi nemškega
državnega kancelarja dr. Lutherja ter
zunanjega ministra Stresemanna. V po-
učenih krogih se trdi, da je na sestanku
med Briandom in Scialoja prišlo do spo-
razuma glede garancijskega pakta za za-
varovanje italijanskih mej na Brenner-
ju. Češkoslovaška in Francija bodo dale
Italiji identične garancije, kakor jih je
Italija prevzela za zavarovanje franco-
skih mej na Renu. Po informacijah je
Mussolinijev prihod v Locarno v ozki
zvezi s sklenitvijo te pogodbe. Mussolini
ostane v Locarnu do sobote zvečer. Iz
tega smemo sklepati, da bo tudi ta po-
goda do takrat skupno z drugimi pod-
pisana.

Locarno, 16. oktobra. Na banketu, ki
so ga priredili predstavniki tiska, ki
imel Chamberlain važen govor. Govoril
je v imenu svojih kolegov in se zahvalil
tisku za sodelovanje pri ustvarjanju
miru. Rekel je, da nihče ni bil prema-
gan pri tem dogovoru, ker, če bi se to
zgodilo, bi do miru sploh ne bilo prišlo.
Z uspehi, ki so doseženi na tej konfe-
renci, pa bo zavarovana bodočnost vse-
ga sveta. Chamberlain je končan svoj
govor z besedami: »Do svidenja. Bodite
uverjeni, da moje besede nekaj pome-
nijo.«

DR. VILFAN PREDSEDNIK KONGRE- SA ZA NARODNE MANJŠINE.

Zeneva, 16. oktobra. Včeraj je bil s
pozdravnim govorom slovenskega po-
slanca v italijanskem parlamentu, dr.
Vilfana, odprt prvi kongres narodnih
manjšin. Na kongresu je bilo zbranih
50 delegatov 12 narodnosti. Kot pred-
sednik kongresa je bil izvoljen dr. Vil-
fan. Čestitamo!

POSILCI HSS BRZOJAVNO POZVANI V BEOGRAD.

Zagreb, 16. oktobra. Včeraj je tajni-
štvo HSS odposlalo brzojavne pozive
vsem poslancem HSS, naj bodo v soboto
popoldne v Beogradu radi seje narodne
skupščine. Seja poslanskega kluba se
bo vršila v istem času, kakor seja radi-
kalnega kluba, to je, v nedeljo popol-
dne.

